СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК L. Ч. 175. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 20-го серпня 1942. No. 175. Jersey City, N. J., Thursday, August 20, 1942. VOL. L.
ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen. 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВЛАСТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ МЯСА

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа державних мужів з секретарем хліборобства, К. Викардом, на чолі, звернулась до Бюра Заряду Военної Продукції, щоб воно виробило плян, куди, та в якій скількости треба висилати запаси мяса, потрібного на воєнні цілі. Водночас ця група звернулась до Бюра Заряду Цін, щоб воно виробило листу цін на ріжні мясиві продукти, для ріжних околиць, щоб вкупі з розподілом мяса можна було знати, скільки за те мясо жадати. Секретар Викард висунув ті домагання, тому, бо запаси мяса в Америці менші, ніж цього вимагають теперішні часи. Вслід за тим в деякі околиці те мясо моглоб вандрувати скорше, а в деякі повільніше. Також ціни гралиб важну ролю, бо запаси мяса вандрувалиб там, де булаб найбільша приваба в високих цінах.

ПАЙКУВАННЯ ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ.

ВАШИНҐТОН. — Доналд Нелсон, голова Бюра Военної Продукції, назначив підкомітет, котрий має занятись полагодженням справи опалового матеріялу для східних стейтів. Цеї зими, стверджують члени цього підкомітету, цілком певно буде брак опалового матеріялу, зокрема опалової оливи. Тому мабуть прийдеться видавати тут оливу, а не виключене, що й вугіль, на карточки, подібно, як видають газоліну. Одначе ця справа ще не є остаточно вирішена і вона знаходиться покищо в стадії роздумувань. Можливо, що урядові чинники пробуватимуть наперед інших способів розвязки, а саме, пробуватимуть збільшити при помочи малих деревляних баржів доставу цеї оливи, як теж пробуватимуть шляхом закликів до власників домів зменшити уживання оливи.

ТЕРТЯ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ ДОВКОЛА НАДХОДЯЧИХ ВИБОРІВ.

НЮ ЙОРК. — На нарадах демократичних провідників, що відбулись минулого втірка в готелі Билтмор, Ню Йорк, губернатор Лімен прочитав листа від Рузвелта, в якім президент закликає демократів, щоб привернули в себе згоду. Незгода в згаданій партії виринула у звязку з назначенням кандидата на нюйорського губернатора. Президент Рузвелт піддержує сенатора Міда, а Джеймс Фарлі — прокуратора Бенета. Лист президента не викликав цеї згоди і тертя далі існує. Так виглядає, що таки буде іменований кандидатом прокуратор Бенет.

СТРАЙК В АЛЮМІНІЄВІЙ ФАБРИЦІ.

ЛУІСВИЛ (Кентокі). — Члени юнії К.П.О. в місцевій фабриці алюмінія вийшли на страйк тому, що заряд фабрики усунув одного їхнього члена, що підчас роботи пробував затягати до своєї юнії інших робітників. Але в згаданій фабриці є теж робітники, що належать до юнії А. Ф. П. Ті не не вийшли на страйк. Між тими двома ґрупами юнійних робітників в згаданій фабриці довший час ведеться скрита боротьба, бо обі хочуть захопити переважні впливи в фабриці. Ця боротьба, получена з виходом на страйк деяких робітників, спиняє виріб важних воєнних продуктів.

КОМПАНІЇ СПИНЮЮТЬ РОЗВІЙ КОРИСНОГО ВИНАХОДУ.

ВАШИНҐТОН. — Державна прокуратура видвигнула проти сотки великих американських компаній публичних ужиточностей, серед них проти Дженерал Електрик, як теж проти Вестінггавз, закид, що ті своїм впливом стараються стримати розвій флюоресентових лямпів по ріжних фабриках, офисах і мешкальних домах, хоч ті лямпи зуживають далеко менше електричного струму, ніж звичайні лямпи. А той струм в нинішні часи дуже цінний, бо його потрібно для виробу інших речей, зокрема виробу военних матеріялів. Вони спинюють той розвій з себелюбних причин, бо це моглоб принести певні втрати для їхнього бизнесу, говорив прокуратор департаменту справедливости, Джан Вокер.

ФОН КЛЕМА ПРИЗНАНО ВИНУВАТИМ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих суддів після півторагодинної надуми, узнала німецького аґента фон Клема винуватим співпраці з німецькою високою командою, на шкоду Злучених Держав Америки. Фон Клем приїхав до Америки в цілі пачкування сюди жемчугів, сконфіскованих німецькими властями в Голяндії. Ті жемчуги німецький уряд хотів продати в Америці і в тій цілі він сюди вислав фон Клема.

БРАЗИЛІЯ ВІДОМСТИТЬСЯ ЗА ЗАТОПЛЕНІ КОБАБЛІ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО.— Розгнівана німецькими затоплюваннями бразилійських кораблів велика маса народу удалась під палату бразилійського президента Варгаса і викриками домагалась пімсти на німцях. Варгас з тої нагоди заявив, що в слушний час Бразилія піметить розбишацькі вчинки німців.

Підготовка до ще Одної Великої Битви на Соломонських Островах

ГОЛОВНА АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Американська фльота, під командою Ґорилея, що недавно так успішно побила японську фльоту і тим забезпечила американській маринарці переїзд до Соломонських островів, тепер готується до ще одної величезної морської битви, котра рішатиме — хто має контролювати морськими шляхами на північний схід від Австралії. Японці стягають в ті околиці великі морські сили, знаючи, що коли вони ту битву програють, їхня дальша експанзія на Австралію буде цілковито загороджена, а з другого боку, збройні сили Обєднаних Держав дістануть знамениті основні бази для дальшої офензиви проти Японії. Бої на Соломонських островах далі продовжаються і японці крок за кроком відступають взад.

ЗАТОПЛЕННЯ ДВОХ БРИТІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент фльоти повідомив, що в додатку до згаданих вже затоплень минулого місяця німецькі субмарини в полудневій частині Атлянтику затопили ще два британські торговельні кораблі, в них один середньої ваги, другий малої. При тім втратило трьох моряків життя, решта врятувалась.

ВІДМОВА ПІДВИШКИ ЗАРОБІТНИХ ПЛАТ

ВАШИНҐТОН. — Военне Бюро Праці відкинуло прохання робітників фабрики Вестерн Електрик в Карні, Ню Джерзі, на підвишку плат. Така підвишка, зокрема тим робітникам, що вже заробляють високі суми, булаб проти принятих засад уряду, котрий старається не допустити до інфляції, заявило згадане Бюро. Але водночас Бюро підвищило на три до пять центів на годину плату тим робітникам в згаданій фабриці, котрі зараховувались до нефахових і заробляли мало.

ЮНІЇ ПОЗИВАЮТЬ ФІЛЬМОВІ КОМПАНІЇ

НЮ ЙОРК. — Члени юнії театральних робітників заскаржили дві фільмові компанії за відшкодування в сумі трьох міліонів долярів, бо, як кажуть вони в позові, ті гроші їхні члени втратили внаслідок плачення хабаря двом бувшим робітничим лідерам — Біофови і Бравнови. Згадані два робітничі провідники були предсідниками в юніях, котрі тепер скаржуть фільмові компанії. Вони загрожували компаніям страйками, коли ті не давали їм великого хабаря. Компанії ті хабарі платили, доки не втрутилась влада і не запроторила двох юнійних провідників до тюрми. Тепер згадані фільмові компанії далі не мають спокою від юнії.

В Египті Щораз Більше Американської Активности і Американського Війська

КАЇРО (Египет). — Американські летуни випробували перший раз американські бомби, середньої величини, бомбардуючи Матру. Разом з тим Асошіейтед Прес доносить, що прибули до Египту нові значні американські сили. Тепер видно вже всюди американських вояків, що мають нові шоломи, які дуже нагадують німецькі. Британці ще до них не звикли, і, як кажуть, не один британський вояк, що стоїть на варті, хапає за кріс, як побачить американського вояка в шоломі, якого вид нагадує йому німецького вояка.

„ОСТАННІЙ З ДОНКІРК" КОМАНДАНТОМ СЕРЕДУЩОГО СХОДУ

ЛОНДОН. — Британський премієр Черчил, що є теж міністром війни, перебуваючи в Египті зарядив нову зміну в військовій команді: Назначив ґенерала сера Гарольда Александра начальним командантом Середущого Сходу на місце ґен. Афлека. Ґен Александер, що має всього 50 років, є відомим героем спід Донкерку, про якого кажуть, що він був останнім, що залишив це поле битви, з якого прийшлось британцям відступати. Командантом Осьмої Армії в Египті назначено ґен. Б. Л. Монтгомері, що забере команду по ґен. Річі, якого усунено по невдалій Лібійській кампанії. Не знати, що станеться з ґен. Афлеком. Думають, що його знання буде використане деінде.

ЧОРЧИЛ БАЧИВ ДЕ ҐОЛА

ЛОНДОН. — В Каїро бачився британський премієр теж і з ґен. де Ґолем, командантом „Вільних французів". Говорили „в сердечнім тоні" про дальшу військову кооперацію.

ДУМАЮТЬ, ЩО ВОНИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, А НЕ В АВСТРАЛІЇ. — Єнки, що їх бачимо на образку перед склепом на одній з вулиць Мелборну (Австралія), не знають, де вони властиво є: в якомусь американському місті, чи справді в австралійському, бо по вікнах склепів, як бачимо на образку, є всюди повивішувані портрети президента Рузвелта, Юрія Вашингтона і ґен. Доглеса МекАртура.

СОВЄТИ МАЮТЬ ЗАХОВАНІ ВЕЛИКІ РЕЗЕРВИ ДЛЯ ПРОТИНАСТУПУ

ЛОНДОН. — Юнайтед Прес подає, що це є цілком ясне, чому британський премієр Чорчил спершу полетів до Каїра, щоб там обговорити будучу стратеґію, а потім прибув до Москви. Обєднані Держави рахуються з тим, що незабаром зіткнуться їхні армії, що зосередоточені в Сирії й Палестині, з німецькими силами, що тепер на Кавказі. Кажеться, що ті алянтські сили тепер значні й добре вивіковані. Між іншим, є там поважні сили польського війська, що прибуло з Росії. Але головне те, що як тільки зіткнуться ті сили з німцями, совєтські резерви, що ще не торкнені, а нагромаджені маршалом Ворошиловим, заатакують німців з заду. Ось тим поясняється, на що саме ті совєтські резерви держиться. Виходить, що рішальний момент щойно надійде.

ПРИХОДИТЬСЯ ЩЕ ДАЛІ ВІДСТУПАТИ.

МОСКВА. — Вправді совєтські комунікати спершу подали, що німці відступили на фронті в напрямі Сталінґраду, зокрема під Котельниковим, але пізніше ствердили, що совєтським частинам прийшлось таки дещо відступити в районі Клецької, що означає більшу загрозу Сталінґрадови. Німецькі звідомлення збувають тим разом ось ті події мовчанкою.

ВЕЛИКІ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ, КАЖУТЬ СОВЄТИ.

МОСКВА. — Совєтське Інформаційне Бюро подає, що в часі від 15. травня до 15. серпня німці втратили в Росії 1,250,000 вояків, в тому 480,000 вбитих. Дня 16. липня це саме Бюро подавало, що німці втратили 900,000 вояків за останні два місяці, в тому 350,000 вбитих. Совєтські втрати подано на 399,000 вояків.

ОБГОВОРЮВАЛИ В МОСКВІ СТРАТЕҐІЮ.

ЛОНДОН. — Кажуть, що Чорчил летів ни аможе багато сказати в парляменті чи через радіо про свої розмови з Сталіном, бо ті розмови відносяться майже виключно тільки до стратеґії, щоб знищити націзм якнайскорше на фронті.

БОЯТЬСЯ БАГАТО ГОВОРИТИ.

БЕРН (Швайцарія). — Ще досі пропаганда Держав Осі не знає, як заатакувати переговори Чорчила з Сталіном. Спершу говорено про це глумливо, не привязуючи до них ніякого особливого значіння. Та тепер глуму не видно. Значить, що й Гітлер надіється, що тепер буде не до жартів.

БУВ НОРВЕЖЕЦЬ ПРИ НАРАДАХ.

СТОКГОЛЬМ. — В Швеції звернули особливу увагу на те, що в нарадах Чорчила з Сталіном брав теж участь норвезький ґенерал Стефанс. Очевидно, що з цього комбінують, що „другий фронт" можливо може зачатись з Норвеґії.

„ПОЛІТИЧНА ПОРАЗКА ГІТЛЕРІВСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ".

МОСКВА. — Так називає совєтський часопис „Правда" вислід переговорів, що велись у Москві між Сталіном і Чорчилем. Знову „Ізвєстія" підкреслюють що досі совєтська армія поносила „весь тягар війни", що ввійшла тепер у рішальну фазу. Інші часописи пишуть на ту саму нуту, зазначуючи, що прибуття Чорчила до Москви означає „важну подію в боротьбі з гітлеризмом".

ВИБУХ, ЩО ВИГЛЯДАЄ НА САБОТАЖ.

ВІШІ. — З Еспанії доносять, що в Більбао вибухла бомба підчас релігійної процесії, наслідком чого має бути до 200 осіб ранених і вбитих.

ПЕРЕНЕСТИ ВІЙНУ ДО НІМЕЧЧИНИ!

МОСКВА. — До цього накликає совєтський часопис „Ізвєстія".

СОЛОМОНСЬКІ ОСТРОВИ І ПЛЯНИ ЯПОНІЇ.

ЧУНҐКІНҐ. — Воєнні події на Соломонських островах є „історичними" і вони цілком певно заставлять тепер Японію поробити зміни у всіх її воєнних плянах. Такої думки є П. С. Фу, заступник китайського міністра заграничних справ. В Китаю тепер вважають, що є „неограничені можливости американської офензиви на Пацифіку".

ПЕРЕНОСЯТЬСЯ ДО НОРВЕҐІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — Які величезні втрати поносять німці в Рурській области наслідком постійних британських і американських бомбардовань, видно потому, що з Надренії переносять німці величезні заводи „Фарбениндустрі", себто своєї хемічної промисловости, що є найбільшою в світі. Отже переносять її до Норвеґії, куди вже стягнули велику частину російських полонених, що будуть в тих фабриках працювати. Це тому, що не надіються, щоб знайшли в самій Норвеґії потрібне число робітників, бо норвежці, де можуть, там бойкотують німців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Thereе months	$2.50

Щоб не Зашкодити!

Війна розгорілась у ріжних краях і на ріжних фронтах. Але ведеться вона теж і на — домашньому фронті. Цеж тотальна війна, що обіймає всіх і вся. Вороги наступають на нас не тільки десь на далекому чи близькому морі, в далеких чужих краях, але й тут, на нашій землі, в нашому місті, в нашій громаді, в нашій фабриці. А як це відбувається, бачимо, між іншим, теж і з тих процесів, що ведуться проти шпигунів і саботажників. Присуди смерти, що запали в Вашингтоні й Дітройті, це грізна вказівка, що жде тих, що пускаються на зрадницьку роботу супроти краю. Та незабаром западуть ще присуди і проти тих, що були в звязку з такими, що допустились зрадницьких вчинків, і знали, чи повинні були знати, про їхні зрадницькі заміри.

Звертаємо на це увагу наших громадян. Можна припускати, що Держави Осі мають тут ще далі ріжних агентів, яких завданням є організувати підпольну акцію, що спинювалаб воєнну підготовку, чи спричинювалаб замішання в краю тим, що пускалаб у рух ріжні брехливі вісті, яких ціллю є ширити переполох і підкопувати наше довіря до уряду, чи нашу віру в перемогу демократичних сил.

Наші люди працюють по ріжних місцях і стрічаються щоденно з ріжними людьми підчас праці, а то й деінде, як от в салуні чи тим подібне, куди можуть заходити ріжні підозрілі елементи. Може це бути навіть в парку, куди чоловік вийшов відпочати і надихатись свіжим повітрям. І там він може бути втягнений в розмову з чужими йому людьми, що можуть розпитувати його для цікавости, а можливо й для проти-державних цілей, про те, де він працює, що й скільки виробляє і т. п. Усе те має тепер велике значіння, коли іде про воєнне виробництво. Ось тому, коли хто зачинає такі розмови, хай наші люди памятають на народню приповідку, що „хто мовчить, той двох навчить". Це можуть бути невинні розмови, але може трапитись, що якраз між незнакомими є хтось такий, що цікавиться тими справами з іншого інтересу.

Коли це підносимо, то ніяк не припускаємо, щоб міг знайтись між американськими українцями хтось такий, що міг би свідомо зробити щось таке, що можнаб вважати зрадою супроти Америки й американського народу. Американська земля нам дорога. Вона не зробила нам нічого злого, ні тому народови, з якого ми походимо. Наша доля і доля наших дітей залежить від того, щоб Злучені Держави в тій війні перемогли. Це ясне й неоспориме. А як ми переможемо, то є і надія, що стане лекше жити і тому українському народови в Европі, якого доля нам так дуже на серці. Тому докладаймо усіх зусиль, щоб і з свого боку допомогти, щоб та перемога прийшла якнайскорше. А тим самим уважаймо, щоб теж своєю нерозвагою не зробити нічого такого, щоб нашій державі могло зашкодити.

Справа Ізоляцізму і Комуністи

Як виказали недавні прави-бори в нюйорськім огайськім стейті, ізоляціонізм, котрим відзначались певні американські провідники до часу нападу на Перл Гарбер, перестав цікавити широкий американський загал. Багато з політичних кандидатів на ріжні уряди або до конгресу, що були ізоляціоністами до нападу на Перл Гарбер, тепер знов дістали більшість в голосуванні, хоч їх противники старались використати їхні бувші ізоляціоністичні переконання й представити їх у чорному світлі. Люди махнули на це рукою і відповіли, що це не є ніякий проступок.

Бо справді, ми добре памятаємо, що й сам президент Рузвелт з хвилею вибуху війни в Европі відразу заявився за потребу ухвали закона про цілковиту невтральність. Він одобрив невтральнестевий закон Джансона, на основі якого обиди воюючі сторони мали бути трактовані однаково і обиди платити повну готівку за кожний куплений в Америці продукт.

В той момент, коли обиди воюючі сторони в Европі були приблизно однаково зрівноважені і ніхто поважно не загрожував Америці, така політика була розумна. Тої політики придержувався сам Рузвелт. Але з бігом часу президент Рузвелт почав завважувати небезпеку для Америки, виходячу з европейського конфлікту. Президент бачив, що коли б з того конфлікту вийшла переможна Німеччина із своєю жадобою панування над світом, Америка знайдеться в смертельній небезпеці. Як Німеччина почала крок за кроком підбивати Европу й ослабляти другий воюючий табор, президент Рузвелт рішив піддержувати цей другий табор, зокрема Британію, і крок за кроком почав ламати американський ізоляціонізм.

Напад на Перл Гарбер доказав, що вороги Америки здавна готовились до нападу на Америку і коли з отвертим виповідженням війни зволікали, то робили це виключно з тактичних зглядів, себто, щоб за час відволікання витягнути з Америки можливо якнайбільше ріжних продуктів, або за той час розправитись з іншими ворогами. Якщоб Німеччина була розправилась наперед з Британією — що без американської помочи Британії вона могла осягнути, тоді булаб прийшла черга і на саму Америку. Президент Рузвелт бачив це й відмовився робити економічні уступки в бік Японії, а на Атлянтійськім океані порішив явно піддержувати Британію і давати їй все, з винятком вояка. Держави Осі переконавшись, що з Америки більше не можуть нічого скористати, пішли отверто проти Америки війною.

З хвилею нападу на Перл Гарбор найзавзятіші американські ізоляціоністи, як ось сенатори Вилер, Най, Венденберг, Тефт, Тобі, й такі люди як Линдберг, закинули свій ізоляціонізм, та заявились за війною. Деякі державні мужі і журналісти мали на стільки мужности, що признались до помилки й отверто заявили, що політика президента була розумна, а їх хибна. На всякий випадок, з винятком деяких отвертих зрадників, ціла американська нація розуміє тепер якслід своє положення та знає, що мусить боротись аж до повної перемоги, бо іншого виходу нема — війну накинули Америці вороги.

Та хоч ізоляціонізм сенаторів Вилера, Ная, Тефта та інших можна забути, то не можна так легко забути ізоляціонізму американських комуністів. Бо той ізоляціонізм вони затратили не з хвилиною нападу ворога на Америку, тільки з хвилиною нападу ворога на Совети. Напад на чужу державу змінив цілковито їхній погляд й з великих пацифістів, ізоляціоністів — вони обернулись у великих мілітаристів.

По розгромі Франції для Америки заіснувала величезна небезпека. Бо, як сказано, вигляди на вигру для Британії дуже змаліли. Зате шанси вигри для Німеччини підскочили вгору. А це Німеччина вже в той час потенціонально була ворогом Америки, а не Британія. Проте комуністи в Америці тоді на всі заставки товкли і дзвонили, що „Єнкі не йдуть", що Америка не піде до війни ратувати британський імперіялізм.

З хвилиною, як Гітлер вдарив в Совети, ситуація для Британії дещо поправилася, бо Британія дістала для себе нового союзника. Тимсамим дещо поправилась і ситуація для Америки, бо загроза Америці з боку Німеччини через те дещо зменшилась. Вслід за тим, американські комуністи, з точки погляду американського патріотизму не мали найменшої причини змінювати свій ізоляціонізм. Але тут вони зрадили свої погляди, свої почування, свою душу. З хвилиною, як Гітлер ударив в Совети, вони миттю перемінились в мілітаристів й почали всією силою втягати Америку до війни, мовляв, це вже тепер в її інтересі. Але цей інтерес вони побачили щойно з хвилиною затаковання Советів з боку їхнього недавного союзника.

Безперечно, в нинішні часи, коли треба повертати всі сили проти Японії і проти Держав Осі, з цього поступовання американських комуністів не є доцільно витягати аж такі консеквенції, які шкодилиб спільним воєнним зусиллям Обєднаних Держав. Але з другого боку не слід цілком забувати про це, а передовсім, не слід попадати в теляче захоплення і в дитинячу вдяку супроти Советів. Твердим, незаперечним фактом є це, що вони боряться. Але боряться виключно за свої власні інтереси, а не в обороні західних демократій. Твердим, незаперечним фактом є це, що місцеві комуністи не добачували інтересів Америки в цій війні, аж до пори, доки Совети проти їхньої волі не були втягнені в цю війну. Приписувати всі теперішні мілітарні здобутки виключно самим тільки збройним силам Советів, як теж бубнити по цілому світі, що західні демократії повинні бути дуже вдячні Советам за рятування їх від німецької небезпеки, є ніщо інше, як хитро придуманий, конюктуральний спосіб комуністичної пропаганди в користь світового комунізму, керованого Москвою.

Проф. Микола Чубатий.

ЕТНІЧНИЙ СКЛАД СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ КИЇВСЬКО-РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Нестор Літописець, автор найстаршої української літописи зперед 850 літ, зачинає свій твір уступом, в якім заповідає про що буде писати: „Се повість временних літ; откуду єсть пошла Руская Земля, кто в Киеві вперві нача княжити, откуду Руская Земля стала єсть". Як усі твори літератури західно-европейських народів були писані тоді у латинській мові, так для народів словянських східного обряду літературною мовою стала мова церковно-словянська, в якій теж написана наша літопись. Переведений на живу українську мову той початковий розділ літописи звучав би: „Це повість про старі часи: Звідки взялася Руська Земля, хто в Києві на початку став княжити та в який спосіб повстала Руська Земля". Всі історики українські та російські одно-згідні в тім, що під „Руською Землею" треба тут розуміти Руську Державу. Отже Нестор Літописець поставив собі завдання писати про Київську-Руську Державу, про ту державу, що повстала з осередка Київської Руси. Київська Русь, себто нинішна Україна, була творцем тої великанської держави Східної Европи, натуральним її господарем, а київсько-руська пануюча родина князями цеї держави.

У дальшому розділі літописець Нестор зазнайомлює нас з мешканцями цеї держави, себто з підданими київської Руси. Довідуємося, що населення київської держави було дуже неоднородне. Мови не могло бути про якийсь один нарід Руської Землі-Держави, навпаки населення держави складалося на полудні та заході з ріжних словянських племен, отже ближчих собі, на півночі та сході з низки чужих підбитих угро-фінських племен, навіть несловянського походження. Але й словянські племена полудня та заходу не виказували ще тоді великої солідарности, щож доперва говорити про угро-фінські племена півночі, які постійно треба було держати в підданстві силою меча. Як бачимо вже Літописець Нестор підкреслює, що етнічний себто племінний склад Руської Держави різнородний.

Найближчими до київської Руси були походженням та цілим культурним життям сусідні племена по обидвох боках Дніпра, тому то стара назва України - Русь — поширюється дуже вчасно і на ті племена та стає спільною назвою нинішного українського народу, основника та господаря тої Руської Землі, себто Київсько-Руської Держави.

Досить загальні відомости літописця Нестора є потверджені вповні нинішною наукою археольогії та антропольогії. Вчений археольог розкопує старі нерідко й сперед кілька тисяч літ могили та другі останки життя якогось народу та на підставі найдених предметів старається описати спосіб життя того народу, його звичаї, господарське життя, вірування. Антропольог займається расовими прикметами якогось племени. Він перемірює черепи померших нерідко сперед тисячів літ та порівнує їх з черепками тепер жиючих мешканців того-ж краю.

До яких вислідів дійшла нинішна археольогія та антропольогія? Ті дві науки потвердили, що хоч як народи східної Европи расово помішані вже таки певним є, що мешканці нинішної України і за часів Київсько-Руської держави, ба й ще тисяча літ і більше взад, це люди тої самої раси, з широкими головами, середного росту, члени так званої динарської раси. Натомісць мешканці нинішної Московщини або північних провінцій старої Київсько-Руської держави це були люди зовсім іншої раси з подовгастими черепами, зовсім такі, як нинішні москалі. Що більше, археольогія виказує теж, що життя їх було від віків інше; українці були хліборобами, москалі мисливі та рибаки. Інші були їх звичаї, інші вірування.

Українські вчені, як мовознавець проф. Смаль-Стоцький та археольог проф. Вадим Щербаківський, є того переконання, що тисяча літ тому назад, себто тоді, як повстала староукраїнська держава та Несторова „Руська Земля", ті племена нинішної Московщини говорили зовсім іншою мовою, неподібною до української, навіть несловянською. Але ті племена дісталися в склад староукраїнської держави і з Києва зачалося цивілізування тих племен через державну адміністрацію, школу, церкву. По охрещенні України Руси вони дістали з українського полудня християнську віру східного обряду; їм накинула адміністрація Руської Землі церковну залежність від київського митрополита. Впродовж двох соток літ церква та школа накинули їм літературну церковно-словянську мову, словом наступила, що так скажемо, русифікація тих расово чужих племен. Вони приняли поверховну поволоку української цивілізації, але її на свій лад переробляли, не перестаючи бути таки племенами з окремою психікою, звичаями, розумінням державного ладу, тощо.

Не диво проте, що як тільки ослабла центральна влада київських князів, відразу виступають ярко ті ріжниці етнічних груп київської держави. Ніщо не помогли тут невеличкі кольонії українців-русинів з полудня, представників влади чи церкви, розсіяні по неукраїнських провінціях Руської Землі; їх скоро залила стихія місцевого населення. Навіть члени династії київського дому частинно з егоїстичних причин, частинно таки змушені потребою числитися з голосом землі, тратять поволі інтерес до спільної Руської Землі, а віддані всеціло інтересам Суздальщини, Смоленщини, Ростовщини чи другої неукраїнської провінції колись одноцілої українсько-руської держави.

Найскорше відокремилися від Києва князі полоцької землі, яка стала організуючим осередком майбутнього білоруського народу. За ними пішли князі суздальсько-ростовські, що стали ядром, організуючим московський нарід. Популярно знаним є зруйнування Києва „матери руських городів" та святості цілої Руської Землі Андрієм Боголюбським, суздальсько - володимирським князем (1169). Це немов символ, що його вже не лучив ніякий національний сентимент зі столицею Руси з Києвом, одначе мало згадується про другі події, що виразно підкреслюють, що провінції Руської Держави, що стали ядром майбутної московської держави вже передше, бо ще за панування Юрія Довгорукого, батька Андрія Боголюбського, задумали церковно відірватися від Києва. Юрій Довгорукий, суздальський князь, звернувся до патріярха царгородського, з просьбою, щоб йому утворено окрему митрополію, незалежну від Києва. Словом, тільки адміністраційний апарат, церква та династія держави ще неукраїнські землі староукраїнської державі разом. Ослабла державна влада Києва, етнічні ріжниці стали показуватися у всіх швах того національно неоднородного під етнічним оглядом державного твору.

Староукраїнська київська держава була під багато оглядами подібна до старої римської держави. Там середно-італійське племя римлян, назване так від міста Риму, поширює свою владу та назву на Італію і як нарід римський завойовує пів тодішнього знаного світа, нинішню Францію, Еспанію, Грецію, Північну Африку, надаючи цілій державі назву Римської Держави. По цілій державі були порозкидані кольонії правдивих римлян, що як члени римської адміністрації чи купецько-промислові кольонії розносили знання римської мови, римські звичаї, декуди й римську віру. Це була так звана романізація народів римської держави, римлянам зовсім чужих.

Ціла та „Римська Земля", як її називав би наш Нестор Літописець, була наділі злипкою народів і злучена тільки примусом державної принадлежности та тонким покостом римської цивілізації, так званої романізації.

Ослабла римська державна влада, стали негайно вилазити на верх ріжниці ріжноплемінних народів, принадлежних до Римської Держави. А впала Римська Держава, на її руїнах потворилися нові народи нинішних французів, еспанців і так дальше. Сліди цивілізаційного впливу Риму на них лишилися й донині, але інше племінне походження таки відзивалося, дарма, що ті народи жили нерідко і чотири сотки літ під владою Римської Держави.

Зрештою такі самі подібности стрічаємо і серед держав недавних днів. Держава звалася Польща, хоч тільки дві третини населення були поляки. Нинішний СССР теж зветься популярно Росією, хоч в ній тільки мало що понад половину (51%) є росіян-москалів. Подібно теж було з Київсько-Руською Державою. Там теж біля половини населення була руська себто українська, хоч ціла держава звалася „Руською Землею". Одного народу руського, як це хотіли би москалі й москвофіли білої чи червоної масти, на усіх землях східної Европи ніколи в історії не було. За давних часів була тільки Українсько-Руська Держава з групами ріжних та чужих собі племен.

Ольга Кобилянська.

Під Голим Небом

Глубока зима.

Небо закуталось в однобарвну сірину; неформені снігові хмари збились під него, і злившись з ним, творили смутну копулу над широкою білою рівниною піль. Неначе з неба висипалась, так снувалася нечувана маса чорних кавок довгими рядами по білих межах, і величаючись рухливо, радились над чимось поважно. По годині розділились на три табори, знялись один по другім журливо вгору і поплили чорним хрестом поважно в далечінь. Летіли звільна рітмічними рухами чим раз вище, звертались кілька разів назад. Кружали сумовито, жалібно над полем, пустилися лагідно в сторону міста, що далеко від піль визирало з мраки на зорю стрункими вежами, — завернули знов назад і заникли, мов розплелись здрібненими точками в мрачній далечині.

Біла рівнина лишилася пуста.

Безмежна, широка як степ, прибралась у грубу верству снігу і гляділа тупо в сіру, небесну копулу.

Нею далеко вилася дорога і губилась чим раз далі в білости. Око так і вяло від посрібленої поверхні.

В гладку рівнину прямували одні малі сани.

Глубоку тишину, що стелилась над широким тим мертвим морем, перебивали напрямком дороги голоси дрібних, дитячо звенячих дзвінків і мов кропили її тоненькими, одностайними крапельками звуків.

Малі сани тягнула рудава конина.

Не була гарна; сама собою незграбна. Довга грива її не знала гребінці і щітки, а грива росла як хотіла. Лиш ноги в неї були тонкі і сильні мов струни, а груди і ніздрі широкі — знак витревалости в потягу і бігу. Ішла пильно; по важности, з якою ступала, знати було, що була інтелігентна і вдячна, і що належала до тих, що радше з утоми падуть, чим залишають свій тяжкий обовязок. І вона любила обовязок. Прийшла з тим потягом — сповняти все, що наклав хто небудь на неї — вже на світ і він ніколи не давав їй супочинку.

Батога ненавиділа.

Знакомство з ним уважала за грубу ганьбу, а коли лучалось їй кілька разів, що вдарено її ним — вона складала уражено вуха взад і валила скажено задніми копитами. Ломила дишель або орчики, або рвала посторонки. З того часу не брали вже до неї батога, а грозили їй лише кулаком.

І дивно! Хоч її пан сидів звичайно позад неї і вона не все могла бачити, що діється там — усе таки відчувала, коли він здоймав кулак над нею і до своїх грубих наповнених окликів — махав ним грізно. Тоді летіла як шалена широкою рівниною, гнана диким почуттям страху, що на неї туй-туй спадуть якісь здоганяючі її в воздусі чорні пошматовані хоругви і убють її на місці мов грім.

Упряжена в старанно повязані і поштуковані посторонки і шнурки, йшла скорельким і пильним кроком, схиливши стрітату голову вниз, неначеб добре знала свої обовязки. Раз — заїхати завчасу до дому, щоб не остатись в ночи на тім білім морі, не стрінутись на нім з заверюхою, що страх як грізно і самовільно шаліла на безкрайности — а по друге — що знала, кого везе.

Тягнула родину ідіотів.

Почала їх тягнути — коли ще ранок був притемнений бурим серпанком задуманої ночи — і наче ще перебристи отсе ціле мертве море до вечера. Чи успіє? Не знала. Сніг лежав грубо, дорога не була добре уїхана, а у повітрі ген високо роїлись, майже кульки білі, дрібосенькі рої і віщували недобре. Лише ще не знати було, в котрій хвилині розібються і нечутним летом заповнять повітря і засиплють і без того білу рівнину.

Вітер почав злегка глузувати собі. Змішався з острою мов огонь пекучою студенею і розпочав гульню. Зразу легким танцем на поодиноких місцях, а опісля в зміненім темпі. Зривався і утихав раптом. Прилягав до землі і затаював віддих. Потім зривався шалено і знявшись широким крилом угору, рвав білі хмари ніжних сніжин в свої обійми і розжалівшись з ними, мчався дико помертвілим морем. В полеті спинявся від часу до часу, кружав у дикій несамовитій пустоті вихром на однім місці і кидав високо клубами снігу стовпом угору...

Краплі звука дрібних дзвінків розплакалися...

— — — — — — — — — —

На переді санок сидів він і держав віжки.

Одягнений у старий почорнілий кожух, сидів як голова на малім підвищенню, що уходило за сидження.

Голова прикрита мізерною шапчиною — неначе без шиї вибігала вся в бороду. Борода з малою як у кози чорною рідкою борідкою, становила найбільшу і найвиднішу часть лиця. Кирпатий ніс, малі мов перець очи дивилися в тупій а заразом ідіотично-задумчивій плоскій журбі зпід низького чола перед себе.

У деяким віддаленю за ним — на лабузі — нижче від него сиділа вона. Обвита темною хусткою голова була ще раз вузенькою білою хусточкою понад чолом перевязана; знак, що дорога їх була далека.

І в неї голова сиділа на карку мов без шиї. Але її лице — Боже, те її лице! Заокруглене, плоске, було майже вгору звернене. Грубі і широкі губи пишалися погано на лиці, ніс круглий, а великі мов небо сині очи перенялись на віки безвиразним поглядом.

(Дальше буде).

Домашній Фронт

Одного дня минулого тижня американські військові, фльотні і робітничі провідники промовляли по радіо до американського робітництва. Між промовцями були армійські і фльотні команданти з широко й далеко розкинутих фронтів, високі урядовці Ради Воєнної Продукції, та визначні юнійні лідери. Ніхто з них не чванився. Вони признавали, що дотепер зроблено багато, що пожертвовано багато і що зроблено значний поступ. Але вони також признали, що, по словам Елмер Дейвиса, голови Бюра Воєнних Інформацій „ми цілком певно не досягнемо мети, якщо не збільшимо продукції сирівців, себто коли робітники в шахтах і лісах не випродукують більше сталі, міди і більше дерева". Президент сказав „що ми тільки почали розмахуватись", а начальник штабу президента, адмірал Лейгі, заявив, що „саме тепер ми мусимо показати тверду волю".

„По всьому світі, казав далі адмірал Вилйем Д. Лейгі, завойовані народи чекають. Коли ми, американці, зазнаємо поразки, то разом з нами пропадуть французи, голяндці, чехи, поляки, греки й норвежці. Советський Союз, Хіна, Данія, Голяндія і Бельгія ждуть і змагаються разом з нами. Ми не сміємо бути необережні щодо судьби нашого краю і ми не сміємо махнути рукою на судьбу світа".

Команда армії Злучених Держав почала посилену рекрутаційну кампанію з метою дістати сто тисяч фахових механіків і техніків для обслуги повітряних сил, сиґналового кропусу і відділів постачання. Приймається мужчин у віці від 18 до 44 літ, після того, як місцеві асентерункові комісії випишуть їх зі своїх реєстрів.

Американська армія потребує 125,000 собак для служби при ріжних частинах. Собак будуть вчити, як стояти на сторожі будинків, таборів, автомобілевих кольон, маґазинів, летунських майданів і т. д., а також як переносити звідомлення, шукаючи слідів, помагати при розвідці чи нести поміч раненим.

Щоб дістати собак для такої служби, команда армії видала заклик до власників собак, щоб вони зголошували таких псів через орґанізацію „Доґс фор Дефенз, Інкорпорейтед", при 22. Іст 60-тій вулиці в Ню Йорку. Орґанізація має свої відділи також в інших більших містах. Собаки мусять бути середньої або більше як середньої величини і мусять мати найменше один рік; а не більше як пять літ. Тільки у випадках незвичайних прикмет будеться приймати старших собак. Їх будуть вишколювати восередку постачання у Фронт Роял, Вирджинія.

Служба Публичного Здоровля Злучених Держав буде співпрацювати з Оборонною Службою Здоровля в справі освідомлення населення про те, як найкраще відживлятись. Згідно з дотеперішніми підрахунками, належна увага на здоровля може запобігти хворобам робітників, наслідком яких вони тратять біля 80 мілionів робочих днів в рік. За те число днів можнаб виробити 14,000 більше бомбових літаків, або 10 панцирників, чи 33,000 танків, що помоглиб виграти війну.

В тій кампанії буде звернено особливу увагу на обіди, які робітники беруть зі собою в „лонч-баксах" до праці. Будуть видані поучення, як жінки й господині повинні уважати, щоб обід робітника був здоровий та поживний, так щоб від нього робітник набирався сили на другу половину свого дня праці.

Місячно збирають біля 40 тон цини з металевих туб, з яких зужито пасту на зуби чи голяндський крем. Та це далеко невистарчаюча кількість цини, тому що в перших трьох місяцях цього року вживано пересічно 600 тон цини на місяць для виробу таких туб. Треба буде збирати більше цього роду „скрепу".

Червоний Хрест почав кампанію за тим, щоб дістати 3,000 вишколених доглядачок кожного місяця для потреб армії і фльоти. З того числа 2,500 доглядачок будеться приділювати до служби при армійських шпиталях, а 500 при фльотних. Доглядачки мусять бути вишколені. У признаних школах, мусять відповідати вимогам щодо здоровля, мусять бути неодружені і не сміють мати більше як 40 літ.

Кожний громадянин і кожна родина повинні старатись в теперішню пору шанувати всі предмети щоденного вжитку. Це повинно стати загальною звичкою кожного. Патріотичний обовязок вимагає, щоб не марнувати нічого — ні зайвої сторінки чистого паперу, ні ґазоліни на непотрібну поїздку за місто в неділю.

В кожному господарстві є веілякі прилади, що помагають заощаджувати час і труд. Того часу й енерґії можна вжити на якусь працю у звязку з воєнним зусиллям. Колиж ці прилади зіпсуються, в крамницях не буде нових.

Тоді прийдеться вживати дошки до прання і рук, замісць електричної машини; автоматичний векуум клінер прийдеться заступити мітлою, електричну холодільню, звичайною ледівнею, якщо можна буде дістати лід. Приладжування сніданку забере багато більше часу, як тепер, коли зіпсується електрична машина для грінок та автоматичний видушувач помаранч і „грейп-фрут".

Тому треба обходитись з теперішніми приладами дуже обережно, поправляти кожну дрібницю, яка зіпсується, навчитись, як їх в час і в міру оливити, чистити і т. п., а головно, вживати їх тільки тоді, коли справді треба.

Багато людей думає, що Цивільна Оборона обмежиться до осторог перед можливим нападом з повітря і що проти-рейдові сторожі є головними представниками цього горожанського поготівля. Тимчасом воно не так.

Дуже можливо, що не буде ґазових атак на Америку. Та нема певности, що їх справді не буде. Тому треба орґанізувати так звані Деконтамінаційні Чети (Деконтамінейшен Скводс), яких завданням буде очищувати з ґазу затроєні будинки, пивниці, долини, помешкання чи одежу. Для цього вони мусять перейти особливий вишкіл під наглядом Департаменту Війни. Свою службу вони виконуватимуть в спеціяльних одягах і масках.

Багато праці матимуть, на випадок повітряних нападів, відділи розчищування руїн і направи доріг. В них треба буде сильних людей, обережних і відважних. Вони будуть працювати під наглядом Служби Публичних Робіт, розбираючи розвалені будівлі, прочищуючи вулиці та наладжуючи комунікацію на розбитих шляхах.

Окрім того треба буде зорґанізованих відділів для направи електричних проводів, і каналізації, шоферів для амбулансів і тягарових автомобілів, потрібних при рятунковій акції, післанців, знавців від звичайних і часових бомб, а далі керівників цими всіми працями та вчителів і інструкторів у повищих ділянках. Самі сторожі від повітряних нападів та поміч у випадках поранення чи потовчення не вистарчать. І тисячі й сотні тисяч громадян повинні вишколюватись у всіх згаданих ділянках Цивільної Оборони.

ПРОВІДНИКИ ДОБРІ І ПОҐАНІ

Під таким наголовком пишеться в редакційній статті канадійського „Українського Голосу" з 12. серпня між іншим таке:

„Люди завше мають таких провідників, яких хочуть, а не таких, яких повинні мати, беручи на увагу їх умові та моральні якости. Так завше було і так є нині. Так було і є в інших народів, так було і є між українцями. Старий Завіт дає нам повно примірів про те, як жиди не хотіли йти за добрими провідниками, а радо йшли за злими. Йшли за лихими провідниками, а добрих камінням від себе гонили. І Новий Завіт оповідає, як то жиди не хотіли йти за Ісусом Христом, який був спеціяльно висланий до них. Та не таке диво, що не хотіли йти за Ісусом Христом жиди в Єрусалимі, чи інших містах, де його ближче не знали, але таки диво, що спеціяльно ворожо відносилися до Нього жиди в ріднім Назареті! Через те Ісус Христос прямо обминав Назарет.

„Українці під тим зглядом ані не ліпші, ані не гірші від жидів. Як є ріжниця між українцями й іншими народами, то хіба в тім, котрі народи розумніші, а котрі дурніші. Є багато народів розумніших від українців, але й є народи дурніші від українців. Українці мають таких провідників, яких хочуть, ні ліпших, ні гірших. Але як вони мають таких провідників, яких хочуть, то не може й бути мови про провини провідників.

„Може бути часом мова про провідників, що провинилися. Це в тих випадках, коли провідники людям гей би накинені, від людей вони не залежуть. От, в війську вояки не мають нічого до говорення про те, хто має бути в них ґенералом, хто полковником, хто хорунжим, ані навіть хто має бути десятником. У війську можна провідника й винувати, як він зле військо попровадить. Та не можна винувати провідника, як він провадить людей якраз там, де люди хочуть, аби їх провадити. Як люди хочуть, щоби хтось провадив їх в болото, або в пропасть, то дарма опісля нарікати на провідників, що запровадили їх якраз в болото, або в пропасть. Тимбільше не можна винувати провідників, які людей перестерігали перед болотом та пропастю, а люди їх не слухали і самі з іншими провідниками пішли в болото та пропасть.

„Люде шукають собі завше таких провідників, які їм найбільше відповідні. Розбишаки не вибирають собі священика за провідника, тільки такого самого розбишаку, як вони. Злодії беруть собі за провідника найліпшого злодія. Обманці шукають за провідником обманцем. І навпаки, чим ліпші і розумніші люди, тим кращих і розумніших провідників мають. Розумні люди на дурного провідника ніколи не погодяться. Добрі люди злого провідника собі не виберуть. Отже коли хтось з українців нарікає, що українські провідники погані, то повинен вкуситися за язик, бо тим самим він говорить, що українці взагалі погані. Ґарний нарід не може мати поганих провідників. Поганих провідників може мати тільки поганий нарід.

„Український нарід завсіди шукав і досі шукає тільки за добрими провідниками. І знов треба сказати, що в своїм безнастаннім шуканню за добрими провідниками український нарід не показується гіршим від інших народів. Звичайно український нарід мав добрих провідників, якими може похвалитися і за яких не потребує соромитися.

„Бували ріжниці між українськими провідниками. Не всі вони однаково на світ дивилися, не всі однаково думали. Коли одначе бували ріжниці між ними, то не через злу волю, не через бажання свому народові зашкодити, а через бажання свому народові добро зробити. Добра воля в них була, хоч не все їм вдавалося допровадити до того, що за добре вважали.

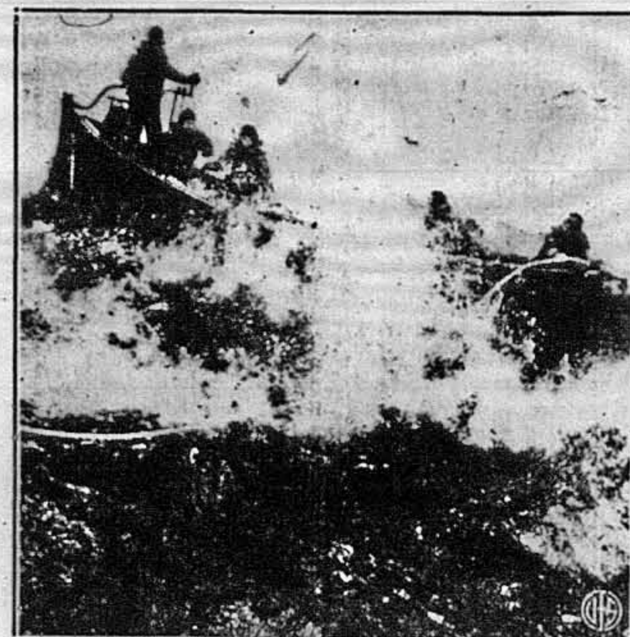
„Коли прим. українським провідникам не вдалося української держави збудувати, то не через те, що вони її не хотіли, а через те, що сили в них було за мало. Зрештою не якраз їх особисті сили справу рішали; важніщими були сили, якими вони, як провідники, могли розпоряджати, а це сили народу, який за ними стояв. Оці сили були завжди за слабі. І слабі вони були не якраз через мале число українського народу, а через його темноту і його розпорошеність, його брак єдности. До великої міри слабість українського народу була в тім, що він давався зводити на манівці, йшов за фальшивими провідниками. Він не був настільно обережний, аби добре приглянутися, за ким йде, чи не йде за сліпими провідниками, що можуть запровадити його тільки в пропасть, або в болото, або чи не є це вовки в овечих шкірах. А ці останні якраз і найбільше лиха творили, бо їм зовсім не ходило про те, щоби українському народові було добре, а навпаки їм ходило про те, щоби українському народові не було добре.

ПАТРОЛЮВАННЯ АЛЯСКИ. — Найбільшою перешкодою в шуканню за японськими літаками і кораблями є густа мрака, що часто покриває Аляску і прибережні води. На образку бачимо американський літак, що є американською морською патролею, як летить понад землею, покритою мракою.

„ПЛЬОТКИ" НА ДАЛЕКУ МЕТУ.

НЮ ЙОРК. — Хоч колюмніста двох ґазет з Лонґ Айленду, Л. Милера забрали далеко до війська, 1,700 миль від дому, то проте він продовжає свою колюмну в тих ґазетах, що займається місцевими „пльотками". Робить він це при помочі чисельної кореспонденції із своїми знакомими в роднннім місті.

СЕРЕД РОЗБУРХАНИХ ФИЛЬ НА ВОДАХ АЛЯСКИ. — Коли читаємо про Аляску і Алевтські острови, що їх охороняють американські частини, то маймо завжди на думці теж і ті величезні трудноці, які треба там поборювати. Там море постійно неспокійне, а то й бурхливе. Це, що бачимо на образку, як відпливає з корабля патруля, що має вийти на беріг, вказує саме на згадані перешкоди.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Приготовляємось до свята.

На звичайних зборах Українського Народного Дому, що відбулися в місяці липні ц. р., між іншими запало рішення, щоб й наша українська елизабетська громада приступила до кампанії придбання фондів для орґанізації U. S. O.

Також стверджено, що для продажі бондів було влаштоване віче і українці нашої громади закупили бондів на суму приблизно $75,000.

Для помочі Американському Червоному Хрестови зорґанізовано Український Відділ Червоного Хреста, — і українські жінки працюють вечорами і за це дістали відповідне *признання.* *Залишилась* ще одна орґанізація, що потребує негайно нашої помочи а це Ю. С. О. При цій нагоді ухвалено з каси У. Н. Д. $10, а присутні делеґати орґанізацій зложили других $10, започатковуючи тим добровільну збірку. Та це булаб замала сума. Щоб кожний наш громадянин мав нагоду бути учасником цеї кампанії придбання фондів для орґанізації Ю. С. О., рішено влаштувати підприємство в роді патріотичного свята. Майже по всіх місцевостях того роду свята стали гордощами поодиноких національних уґруповань. Ми американські українці, мусимо теж взяти численну чинну участь в війні, яку в злочинний і підступний спосіб накинено ворогами нашій улюбленій прибраній батьківщині.

І ми американські українці повинні гордитись, бо й ми дали хлопців — до одної з найкращих — армій у світі, що стала в обороні тих ідеалів, за які наложили головами герої з часів американської революції, яка також бореться за волю всіх поневолених народів, з дикими ордами диктаторів. Вірмо, що та армія здобуде волю і українському поневоленому народові.

Тому рішено, в честь тих хлопців нашого роду, що находяться в рядах воєнної збройної сили Америки закупити (Service Flag), на якому буде видніти стільки звізд, скільки маємо їх в армії. Також прапор цей буде нашою історичною гордістю.

Щоб це підприємство стало популярним і вдячним, створено комітет з представників всіх орґанізацій нашої громади. На зборах цього спільного комітету запали остаточні рішення. Свято відбудеться в першу неділю вересня (September), посвячення прапору довершить о. Лев Чапельський в церкві св. Володимира, відтак бенкет і баль в Українськім Народнім Домі.

За дальшими подробицями цього свята, глядіть в оголошеннях.

Шановні громадяни! Щоб це свято вдалось, залежить від нас усіх. Тож сповніть свій обовязок супроти тих, що готові кожної хвилини посвятити життя, щоб ми могли користуватись волею і вигодами.

Щоб ми могли примістити на прапорі звізду кожного, хто з наших дотепер є в армії. Треба вислати негайно почтівку, з іменем і назвищем вояка, та свою адресу на: Ukrainian National Home, 214 Fulton St., Elizabeth, N. J.

Іван Клок.

ПЕРЕПЛИВ ВЕЛИЧЕЗНИЙ КОНВОЙ.

ЛОНДОН. — До Анґлії прибули тисячі нового війська. Конвою, що був стережений британськими й американськими воєнними кораблями, ніхто не зачіпав.

Володимир Січинський.

ЩО ТАКЕ СТИЛІ В МИСТЕЦТВІ — ТА ПРО НАЙДАВНІШИЙ ЄГИПЕТСЬКИЙ СТИЛЬ

Стиль — це людина. Так говорить французька поговірка. Себто, під „стилем" треба розуміти всі витвори людини — звичаї, обичаї, будови, пісні, музику, письменство, малярство, різьбу, вироби домашнього вжитку і т. д. Всі ці твори людських рук і людського розуму звичайно міняються з віками, так що в кожну добу виробляється свій виразний і своєрідний стиль. Крім того, під словом „стиль" розуміють не кожний мистецький твір, а лише найбільш прикметні, характеристичні, найбільш уживані твори, що їх опрацьовують якимсь певним способом із удосконаленими й прикметними формами та прикрасами, властивими лише певному стилеві й відмінними від інших. Отже стиль — це збірні, загальні ознаки та особливості, прикмети, риси мистецтва, що витворюються протягом якоїсь доби. Наприклад, у будівництві ці відміни стилю пізнаємо по способі будування, що дають якісь певні форми — округлі чи гострокінчасті, гладкі чи прикрашені; у тканинах стиль пізнаємо по способі опрацювання ниток, що дає якийсь певний взір — геометричний чи ростинний, округлий чи прямокутний.

Стиль охоплює всі ділянки людських витворів: мистецтво так зване слухове (музика, красне письменство, театр) і мистецтво пластичне (архітектура або будівництво, малярство, різьба, ужиткове мистецтво). Коли ми говоримо про стиль у письменстві, то розуміємо під ним спосіб, як який письменик викладає свої думки, яких уживає слів, як вяже їх докупи, тимто ми й говоримо про такий і такий стиль у такого й такого письменника[1]). Те саме торкається музики й інших мистецтв. Пізнати такий стиль у творах різних мистецтв. не так легко. Так воно буває у слуховому мистецтві й у пластичному. Та найлекше ще пізнати стилі в таких галузях пластичного мистецтва, як — архітектура, оздобове мистецтво (орнаментика чи взори) і т. зв. матеріяльна культура (одяг, мебль, посуд). Зновуж оздобне або декоративне мистецтво виявляється в різних галузях мистецтва — в різьбі (т. зв. плоскорізьба зі взорами), малярстві (розмальовані стіни, образки), графіці (оздоба книг), ткацтві (орнамент матерій, килимів, одягу), керамічних виробах (оздоба посуди, кахлів, металевих виробах і т. д.

На повстання кожного стилю впливають найрізноманітніші причини й чинники: особливості країни й підсоння, національні прикмети народу, який творить стиль, суспільні й господарські відносини, релігія й вірування народу і т. д. А ще зокрема в пластичному мистецтві велике значення має матеріял і техніка, спосіб виробництва. Наприклад, камінь, цегла, залізо дають відмінні форми і прикраси. Уміння складати склепіння витворювали особливі зразки (типи) будов. Малярство на стінах, на дошках, чи папері дають різні способи малярства й відмінні форми. Ткацький варстат та інші ремісничі верстати й різні технічні удосконалення дають змогу вигадувати складніші й багатші орнаменти і т. д.

Час, коли панує якийсь окремий стиль, неоднаковий. Так узагалі в старовині стилі існували цілими тисячеліттями, зате в новіших часах мінялися скорше — раз на століття, а в найновіші часи навіть скорше — за кілька десятків років. Крім того, коли в старовині стиль відбувався рівночасно в усіх галузях мистецтва то в новіших часах деякі галузі, наприклад. малярство мало свої відміни, чи як кажуть, мистецькі напрямки і школи, що мінялися швидше та в інший спосіб, ніж у інших галузях мистецтва.

Що дає нам пізнання стилів?

Знаючи добре стилі, ми можемо розпізнати час повстання кожного мистецького твору. Загалом, стилі є підставою не тільки пізнання мистецтва та його історичного розвитку, але кращого розуміння цілої людської культури в усіх проявах людського побуту і творчости.

У найдавніших часах творцями окремих стилів були переважно окремі, особливо культурні й талановиті народи. Знову в новіших часах стилі витворювалися головно в Европі й панували не тільки серед різних народів Европи, але також і в інших частинах світу. Ці нові стилі поширювалися часто незалежно від державних і національних кордонів, хоч окремі народи нерідко витворювали деякі відміни стилів.

Цих кілька загальних завваг про стилі ми тут подали, бо думаємо взагалі подати читачам ознаки найважніших відмінних стилів різних народів, та, згадати, як котрий із них мав вплив на наше будівництво. Розуміється, що і про наше заговоримо зокрема.

А на початок скажемо дещо про найдавніший стиль — про єгипетський.

*

Особливости самого Єгипту з його Нілем, із однородністю раси, з його прикметною духовою й господарською культурою, спричинилися до особливого своєрідного стилю в мистецтві, що повстало ще коло 3,000 років до Р. Хр. і тривало до 650 р. до Хр.

Віра єгиптян із їх культом (почитанням) сонця та позагробового життя, створила перші величезні муровані будови — піраміди (гробівці царів-фараонів), печерні гробівці, обеліски (чотирикутні, трохи звужені догори, високі стовпи) й особливо — храми. А храми були величезних розмірів тяжких форм. Усередині — будови суворі, понурі, темні, але рівночасно врочисті й величаві. Тому, що їх перекривали звичайно грубезними бальками, у храмах бачимо густо розставлені дуже грубі кольони, стовпи з капітелями (головками стовпів) у формі квіту єгипетської рослини лотосу, в формі перевернутого дзвону або прикрашеними пальметами (прикраси, подібні до пальмового листка).

Різьба й малярство були тісно звязані з будівництвом (архітектурою). Різьбили переважно статуї (постаті, що вільно стояли чи сиділи) царів-фараонів, їх родини і слуг, а також побутові різьби — робітники за працею в полі й на будовах, образки з полювання, з війни, тощо. Найбільше зустрічаємо постаті, що сидять в урочистій, величавій, непорушній і тривкій поставі з прикметними для єгиптян рисами обличчя і прибранням голови. У фігур постатей, що стоять, рух зазначений так, що одна нога виставлена наперед. Могутною силою й таємним виразом відзначаються величезні різьби, переважно з твердого каменю — так звані мемнони (постаті казкових царів, вони сидять), каріятиди (фігури силачів, що підтримують будову) і сфінкси. Ці останні мають вигляд львів із головою фараона, що мало означати (символізувати) силу й мудрість; сфінкси звичайно ставили коло храмів, також, як і обеліски.

В малярстві бачимо досконально передані окремі форми при помочі самих ліній. Але, не вміючи повязати ці окремі частини в одне ціле, єгипетський маляр рисує постаті та інші предмети ніби розвернені і прикріплені до площі рисунку; наприклад, голову рисує у профіль (з боку), очі у фас (напроти себе), ноги й руки знову у профіль, а погруддя перед собою. Крім того, єгипетський маляр рисує велику кількість подій на одному образі; навіть тоді, коли ці події торкаються різних часів. Тому нерідко бачимо нарисовану одну фігуру над другою, але головна дієва особа більшого розміру (наприклад, фараон), ніж другорядні. Ні одна фігура, й ні одна річ не має тіні, а окремі постаті помальовані одним тоном (одностайною барвою) і то головно для того, щоб розрізнити одну фігуру від другої.

Орнамент (оздоба) у великій мірі заступали ієрогліфи[2]), що складалися з різноманітних рисунків предметів, геометричних фігур і цілих постатей звірів і людей. Оздобова орнаментика складалася переважно з ростинних первнів (льотос, папірус, пальмети), з геометричних завиванцем та іноді з тваринних первнів — змий, жучків, та ін. Рисунок орнаментів сильний, виразний, ясний, яскраво розмальований у барвах: червоній, жовтій, брунатній, рідше блакитній та ін.

Дуже розвинене вжиткове мистецтво Єгипту (кераміка, шкло, ювелірство, ткацтво, мебіль, посуд) було так зразково пристосоване до своїх потреб, що деяких форм посуду, мебелі та ін. уживають ще й досі.

Близько до єгипетського стилю стоїть асирійсько - вавилонський стиль Месопотамії, де мистецтво розвивалося в рр. 885—539. до Хр. Зате значну відміну дає старо-перський стиль (550—336. р. до Хр.).

[1]) Назва „стиль" і пішла від грецького слова „stylos", себто палички, що нею писали; хто ліпше орудував паличкою, того стиль, себо, написане було краще, хто гірше — гірше. А тепер звемо „стилістом" таку людину, що має гарний спосіб вислову.

[2]) Гієрогліфи, грецьке слово — єгипетське письмо (й китайське), писане не поодинокими буквами, а цілими знаками, чи образками, що визначають цілі слова й думки.

БОЯТЬСЯ ІНВАЗІЇ ЧЕРЕЗ НІДЕРЛЯНДИ.

ЛОНДОН. — В Нідерляндах повзято такі гострі міри проти евентуальної аліянтської інвазії, що кажуть, що німецький генеральний штаб переконаний, що така інвазія зачнеться з Нідерляндів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 22, серпня, в годині 5-тій вечером, в церковній салі при 74 Герріс Евеню. Просимо всіх членів прийти на ці збори точно на означений час. Будуть важні справи до полагодження. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 22. серпня, в годині 2. пополудні, в салі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час, бо маємо дуже важні справи, які члени мусять вирішити. Напоминаємо довгуючих членів, щоб заплатили свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Просимо вступати в члени У. Н. Союзу. — І. Савчак, предс.; К. Миньо, кас.; І. Маркович, секр.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

АМЕРИКАНСЬКІ КАДЕТИ ВЧАТЬСЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ. — Незабаром готово прийти до цього, що треба буде американським воякам, а принаймні офіцирам, вміти розмовитись з японцями! І то на вулицях Токіо, самої столиці Японії! Це прийде цілком певно враз з американською перемогою. Армія приготовляється заздалегідь до цього моменту. Доказом цього може бути теж і курс японської мови, що ведеться в американській армії. На образку бачимо американських кадетів, в Гарднер Філд, Каліфорнія, як їх вчить японської мови лютенент Пол Меррік.

ТАРЗАН, ч. 620. Небажана поміч.

Миттю Тарзана окружили моряки-завадіяки, котрі хотіли на нім пімститись за його втручання в справи їхнього товариша.

Моряки почали зо всіх сторін наступати на Тарзана, вимахуючи ножами і залізними штабами, в той час, коли Тарзан не мав ніякої зброї.

Побоюючись, що серед тої боротьби Іветі може щось статись, він зарядив, щоб вона чимскорше вступилась з місця цеї метушні.

Але Івета мала своє просте розуміння справедливости: „Ти мені поміг", вона сказала, „то я мушу тобі помогти".